

Înalta Curte de Casație și Justiție

COMPLETUL PENTRU SOLUȚIONAREA RECURSULUI ÎN INTERESUL LEGII

Decizia nr.4 din *din 20/01/2020*

Dosar nr. 1141/1/2019

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 211 din 16/03/2020

Ilie Iulian Dragomir - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele completului

Laura-Mihaela Ivanovici - președintele Secției I civile

Marian Budă - președintele Secției a II-a civile

Denisa Angelica Stănișor - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal

Daniel Grădinaru - președintele Secției penale

Lavinia Valeria Lefterache - judecător la Secția penală

Ionuț Mihai Matei - judecător la Secția penală

Alexandra Iuliana Rus - judecător la Secția penală

Ioana Alina Ilie - judecător la Secția penală

Francisca Maria Vasile - judecător la Secția penală

Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală

Dan Andrei Enescu - judecător la Secția penală

Simona Elena Cîrnaru - judecător la Secția penală

Rodica Cosma - judecător la Secția penală

Simona Daniela Encean - judecător la Secția penală

Maricela Cobzariu - judecător la Secția penală

Oana Burnel - judecător la Secția penală

Mirela Sorina Popescu - judecător la Secția penală

Ștefan Pistol - judecător la Secția penală

Lavinia Curelea - judecător la Secția I civilă

Bianca Elena Țăndărescu - judecător la Secția I civilă

Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă

Marioara Isailă - judecător la Secția a II-a civilă

Liliana Vișan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Claudia Marcela Canacheu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

Completul competent să judece recursul în interesul legii ce formează obiectul Dosarului nr. 1.141/1/2019 este constituit conform prevederilor art. 473 alin. (1) din Codul de procedură penală, art. 27¹ și art. 27² alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este reprezentat de doamna procuror Marinela Mincă, procuror șef al Biroului de reprezentare, Serviciul judiciar penal, Secția juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Adina Andreea Ciuhan Teodoru, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Magistratul-asistent referă faptul că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorul-raportor, acesta fiind comunicat tuturor membrilor completului de judecată.

După prezentarea referatului de către magistratul-asistent, președintele Completului competent să soluționeze recursul în interesul legii, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir, vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că în cauză nu sunt cereri de formulat, chestiuni prealabile de invocat, a solicitat doamnei procuror Marinela Mincă să susțină punctul de vedere asupra recursului în interesul legii ce face obiectul cauzei de față.

Reprezentantul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, doamna procuror Marinela Mincă, a arătat că examenul hotărârilor judecătorești reliefează existența a două orientări jurisprudențiale cu privire la problema de drept supusă judecării.

Astfel, într-o orientare a practicii s-a susținut că amenda penală face parte integrantă din pedeapsa rezultantă odată ce a fost alăturată acesteia, astfel că pedeapsa rezultantă trebuie să aibă un regim unic de executare, neputând fi suspendată sub supraveghere pedeapsa închisorii și executabilă cea a amenzii.

Într-o a doua orientare a practicii s-a apreciat că pedeapsa amenzii (parte integrantă din pedeapsa rezultantă) poate fi executată efectiv, iar pedeapsa închisorii poate fi suspendată sub supraveghere.

Punctul de vedere al reprezentantului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost în sensul că soluția corectă corespunde primei opinii conturate în practica instanțelor judecătorești. Astfel, în ipoteza în care amenda penală face parte integrantă dintr-o pedeapsă rezultantă, fiind alăturată pedepsei închisorii, pedeapsa rezultantă (în a cărei structură intră atât pedeapsa închisorii, cât și pedeapsa amenzii) poate fi suspendată sub supraveghere.

În speță doamna procuror a opinat că nu poate fi acceptat punctul de vedere contrar potrivit căruia pedeapsa amenzii se execută chiar dacă pedeapsa închisorii este suspendată sub supraveghere.

În sprijinul opiniei enunțate doamna procuror a susținut că pedeapsa rezultantă trebuie să aibă un regim unic de executare, neputând fi suspendată sub supraveghere pedeapsa închisorii și executabilă cea a amenzii.

În concluzie, a solicitat admiterea recursului în interesul legii promovat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov, prin Sesizarea nr. 334/33/2019 din 16 aprilie 2019, și stabilirea unui mod unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale ce fac obiectul prezentului dosar.

Președintele completului, domnul judecător Ilie Iulian Dragomir, vicepreședinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție, constatând că nu sunt întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterile închise, iar Completul de judecată a reținut dosarul în pronunțare asupra recursului în interesul legii.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

1. Problema de drept care a generat practica neunitară

Prin recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov s-a arătat că în practica judiciară națională nu există un punct de vedere unitar cu privire la executarea sau suspendarea pedepsei amenzii aplicată alături de pedeapsa închisorii ce a fost suspendată sub supraveghere.

2. Examenul jurisprudențial

Problematica juridică decurge din evidențierea a două orientări jurisprudențiale.

2.1. Într-o primă orientare a practicii¹ s-a apreciat că amenda penală face parte integrantă din pedeapsa rezultantă odată ce a fost alăturată acesteia, astfel că pedeapsa rezultantă trebuie să aibă un regim unic de executare, neputând fi suspendată sub supraveghere o pedeapsă și executabilă altă pedeapsă.

¹ 13 hotărâri - sentințe și decizii penale, pronunțate de instanțe din circumscripția a 8 curți de apel, dintre acestea doar 6 fiind relevante în sensul acestei opinii - anexele nr. 1-6.

În susținerea acestui punct de vedere s-a arătat că o modalitate diferențiată de executare ar fi contrară rațiunii aplicării dispozițiilor art. 91 și 92 din Codul penal, care reprezintă o alternativă față de executarea efectivă a sancțiunilor.

De asemenea s-a arătat că din interpretarea per a contrario a dispozițiilor art. 91 alin. (2) din Codul penal rezultă regula că executarea pedepsei amenzii aplicate în baza art. 61 din Codul penal alături de pedeapsa închisorii se suspendă. Totodată, interpretarea per a contrario a art. 91 alin. (3) lit. a) din Codul penal conduce la aceeași concluzie.

2.2. Într-o a doua orientare a practicii² s-a apreciat că pedeapsa amenzii poate fi executată efectiv, iar închisoarea poate fi suspendată sub supraveghere.

² 36 de hotărâri - sentințe și decizii penale, pronunțate de instanțe din circumscripția a 11 curți de apel, dintre acestea 33 fiind relevante în sensul acestei opinii - anexele nr. 5-33.

În motivare s-a reținut, în esență, că interpretarea a fortiori a dispozițiilor art. 91 alin. (2) din Codul penal conduce la concluzia că și amenda penală aplicată în condițiile art. 61 din același act

normativ se execută, chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere. Or, o interpretare a fortiori este realizată și în cazul dispozițiilor art. 83 alin. (3) din Codul penal.

Totodată, s-a susținut că unicitatea pedepsei nu presupune și unicitatea regimului de individualizare a pedepsei.

3. Colegiul de conducere a Curții de Apel Brașov a apreciat, ca legală, a doua orientare jurisprudențială. În susținerea acestei opinii au fost invocate următoarele argumente:

Interpretarea a fortiori a dispozițiilor art. 91 alin. (2) din Codul penal conduce la concluzia că amenda aplicată în condițiile art. 61 din Codul penal se execută chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere. Or, o interpretare a fortiori este realizată și în cazul dispozițiilor art. 83 alin. (3) din Codul penal.

Totodată, din interpretarea istorico-teleologică a dispozițiilor art. 91 din Codul penal rezultă că atât în Codul penal Carol al II-lea, cât și în Codul penal din 1968, legiuitorul a prevăzut regimul juridic al pedepsei amenzii penale în caz de suspendare a executării pedepselor.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (6) din Codul penal Carol al II-lea, suspendarea executării pedepsei privative de libertate atrage de drept și suspendarea executării amenzii, pronunțată ca pedeapsă complementară.

Totodată, potrivit dispozițiilor art. 81 alin. 1 lit. a) din Codul penal 1968, instanța poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei, dacă pedeapsa aplicată este închisoarea de cel mult trei ani sau amenda.

Prin urmare, de fiecare dată când legiuitorul a urmărit ca amenda penală să fie suspendată, acesta a prevăzut-o în mod expres. Or, în Codul penal actual legiuitorul a omis să reglementeze expres regimul juridic al amenzii în cazul suspendării executării pedepsei închisorii.

Așadar, intenția legiuitorului de a suspenda orice reacție represivă din partea statului apare echivocă.

Argumentul că pedeapsa rezultantă, astfel cum a fost stabilită în cauză, constituie o pedeapsă rezultantă unică, în conținutul complex al căreia intră două specii de pedeapsă, nu este suficient de puternic. Unicitatea pedepsei nu presupune și unicitatea regimului de individualizare.

Prin urmare, omisiunea legiuitorului de a prevedea în concret condițiile de individualizare a amenzii aplicate în baza art. 61 din Codul penal alături de pedeapsa închisorii obligă instanțele judecătorești să aplice legea conform mecanismelor generale, iar nu să suplinească voința legiuitorului. Întrucât niciun text de lege nu prevede expres suspendarea executării pedepsei amenzii aplicate în condițiile art. 61 din Codul penal, o asemenea soluție constituie o adăugare la lege și implicit o încălcare a atributului exclusiv al legiuitorului.

Totodată, nici argumentul că suspendarea executării pedepsei amenzii aplicate alături de pedeapsa închisorii rezultă din aceea că legiuitorul nu a prevăzut posibilitatea revocării suspendării ca urmare a neexecutării pedepsei amenzii nu poate fi primit. Acest argument pare a ignora individualitatea fiecărei pedepse, ce rezultă din diferența de specie dintre cele două pedepse ce intră în conținutul pedepsei rezultante. În caz de neexecutare a pedepsei amenzii aplicate în baza art. 61 din Codul

penal alături de pedeapsa închisorii, devin incidente dispozițiile art. 560 și art. 561 din Codul de procedură penală privitoare la înlocuirea pedepsei amenzii.

Spre deosebire de art. 83 alin. (1) lit. a) din Codul penal, care permite expres amânarea aplicării pedepsei amenzii, din interpretarea art. 91 alin. (1) lit. a) din Codul penal rezultă că doar executarea pedepsei închisorii poate fi suspendată sub supraveghere.

De altfel, chiar în expunerea de motive a proiectului Noului Cod penal se arată că executarea pedepsei amenzii, aplicată fie ca pedeapsă principală unică, fie ca pedeapsă principală pe lângă pedeapsa închisorii atunci când prin infracțiunea comisă s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial, iar instanța optează pentru o pedeapsă cumulativă, nu este susceptibilă de suspendare.

4. Opinia procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Cu referire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că soluția legală este cea exprimată de prima orientare jurisprudențială.

În susținerea punctului de vedere a arătat că suspendarea executării pedepsei sub supraveghere este singura modalitate de individualizare judiciară a pedepsei prin care condamnatul nu execută în regim de detenție pedeapsa aplicată de către instanță.

Astfel, instanța poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere dacă sunt îndeplinite, în plus față de prevederile Codului penal de la 1969, două condiții: pedeapsa mai mică sau egală cu 3 ani, inclusiv în situația în care este o pedeapsă rezultantă în urma concursului de infracțiuni, și, respectiv, inculpatul și-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității, prestarea muncii fiind obligatorie pe parcursul termenului de supraveghere, conform art. 93 alin. (3) din Codul penal.

Totodată, potrivit alin. 3 lit. a) al art. 91 din Codul penal, rezultă că nu se poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere dacă pedeapsa aplicată este numai amenda.

În cazul în care instanța aplică pedeapsa închisorii, dar aceasta este însoțită de pedeapsa amenzii, conform art. 62 din Codul penal, legiuitorul a prevăzut, în mod expres, în cuprinsul art. 91 alin. (2) din același cod, că amenda astfel aplicată se va executa, chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere.

S-a apreciat că opțiunea legiuitorului este motivată de necesitatea sancționării patrimoniale efective a persoanei care a pătruns în câmpul infracțional în vederea obținerii unor asemenea foloase³.

³ Florin Streteanu, Daniel Nițu, Drept penal, Partea generală, volumul 2, Curs universitar, Editura Universul Juridic, p. 537.

În ipoteza unei pedepse rezultante a unui concurs de infracțiuni, iar în structura pedepsei avem închisoare și amendă, obținută conform art. 39 alin. (1) lit. d) și e) din Codul penal, suspendarea sub supraveghere privește pedeapsa rezultantă în întregime (închisoarea și amenda)⁴.

⁴ Idem, p. 537.

În acest punct s-a făcut referire la literatura de specialitate în materie care a relevat că nu poate fi acceptată teza relativ recent lansată, conform căreia instanța va (putea) dispune suspendarea executării pedepsei închisorii, dar va trebui să dispună obligatoriu executarea pedepsei amenzii.

În acest sens se arată că pedeapsa rezultantă este unică și nu poate avea decât un singur regim de executare, iar admiterea soluției contrare echivalează cu posibilitatea suspendării parțiale a pedepsei.

S-a susținut că, și în situația în care pedeapsa rezultantă are în structura sa două specii de pedeapsă, aceasta nu îi răpește caracterul de pedeapsă unică.

De asemenea, prevederea cuprinsă în art. 91 alin. (3) din Codul penal, conform căreia pedeapsa amenzii care însoțește pedeapsa închisorii în condițiile art. 62 din Codul penal se va executa, a fost apreciată ca fiind o dispoziție de excepție, care nu poate să fie extinsă și la situația pedepsei amenzii - parte componentă în structura unei pedepse rezultante, alături de pedeapsa închisorii.⁵

⁵ Idem, p. 538.

În argumentarea punctului de vedere formulat s-a făcut trimitere și la expunerea de motive a Codului penal, care precizează că un "element de noutate constă în faptul că executarea pedepsei amenzii, aplicată fie ca pedeapsă principală unică, fie ca pedeapsă principală pe lângă pedeapsa închisorii atunci când prin infracțiunea comisă s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial, iar instanța optează pentru o pedeapsă cumulativă, nu este susceptibilă de suspendare".

Prin urmare, în orice altă ipoteză decât cele două expres enunțate (amenda pedeapsă unică, respectiv amenda care însoțește pedeapsa închisorii), se va putea dispune suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei amenzii ce apare alături de cea a închisorii.

În acest sens s-a apreciat a fi și doctrina în materie care reține un argument suplimentar de text, respectiv faptul că legiuitorul nu a prevăzut posibilitatea revocării suspendării ca urmare a neexecutării pedepsei amenzii, în caz de concurs de infracțiuni, de unde reiese că premisa este că și executarea acestei amenzi va fi suspendată.

Prin urmare, din coroborarea dispozițiilor legale invocate a rezultat că, atunci când amenda penală face parte integrantă din pedeapsa rezultantă a unui concurs de infracțiuni, fiind alăturată pedepsei închisorii, trebuie să aibă un regim unic de executare, neputând fi suspendată sub supraveghere pedeapsa închisorii și executabilă cea a amenzii.

5. Raportul asupra recursului în interesul legii

Judecătorul-raportor, prin raportul întocmit în cauza privind sesizarea Colegiului de conducere al Curții de Apel Brașov referitor la executarea sau suspendarea pedepsei amenzii aplicată alături de pedeapsa închisorii ce a fost suspendată sub supraveghere, a constatat că recursul în interesul legii este admisibil.

Rezumând problema de drept care a primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești, prin hotărâri judecătorești definitive, judecătorul-raportor a apreciat că soluția corectă

este cea exprimată în a doua orientare a practicii, și anume că amenda penală care însoțește sau se adaugă pedepsei închisorii se execută, chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere.

Astfel, constatând sensul neechivoc al normei, art. 91 alin. (2) din Codul penal, s-a concluzionat că în ipoteza în care pedeapsa închisorii este însoțită de pedeapsa amenzii, pentru infracțiuni ce au urmărit un folos patrimonial, amenda penală se execută chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere.

Totodată, s-a reținut că din interpretarea gramaticală, sistematică și teleologică în raport cu art. 91 alin. (1) lit. a), alin. (2) și (3) din Codul penal rezultă că este exclusă suspendarea pedepsei amenzii, ca pedeapsă principală unică, ca pedeapsă ce însoțește pedeapsa închisorii sau ca pedeapsă rezultantă.

6. Înalta Curte de Casație și Justiție, examinând sesizarea cu recurs în interesul legii, raportul întocmit de judecătorul-raportor și dispozițiile legale ce se solicită a fi interpretate în mod unitar, reține următoarele:

6.1. Analiza condițiilor de admisibilitate

Verificând regularitatea investirii, în raport cu prevederile art. 471 alin. (1) din Codul de procedură penală, care enumeră, în categoria subiecților de drept care pot promova recurs în interesul legii, colegiile de conducere ale curților de apel, se constată că această primă condiție referitoare la calitatea procesuală activă a titularului sesizării este îndeplinită.

De asemenea, verificând jurisprudența atașată actului de sesizare, care relevă soluționarea, în mod diferit, prin hotărâri judecătorești definitive, a problemei de drept care face obiectul judecății, se constată îndeplinită și cea de-a doua condiție de admisibilitate prevăzută de art. 471 alin. (3) și art. 472 din Codul de procedură penală.

6.2. Dispozițiile legale supuse interpretării și aplicării unitare:

Art. 62 din Codul penal - Amenda care însoțește pedeapsa închisorii:

(1) Dacă prin infracțiunea săvârșită s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial, pe lângă pedeapsa închisorii, se poate aplica și pedeapsa amenzii.

(2) Limitele speciale ale zilelor-amendă prevăzute în art. 61 alin. (4) lit. b) și lit. c) se determină în raport de durata pedepsei închisorii stabilite de instanță și nu pot fi reduse sau majorate ca efect al cauzelor de atenuare ori agravare a pedepsei.

(3) La stabilirea quantumului sumei corespunzătoare unei zile-amendă se va ține seama de valoarea folosului patrimonial obținut sau urmărit.

Art. 91 din Codul penal - Condițiile suspendării executării pedepsei sub supraveghere:

(1) Instanța poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) pedeapsa aplicată, inclusiv în caz de concurs de infracțiuni, este închisoarea de cel mult 3 ani;

b) infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii mai mare de un an, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;

c) infractorul și-a manifestat acordul de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității;

d) în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea pedepsei este suficientă și, chiar fără executarea acesteia, condamnatul nu va mai comite alte infracțiuni, însă este necesară supravegherea conduitei sale pentru o perioadă determinată.

(2) Când pedeapsa închisorii este însoțită de pedeapsa amenzii aplicate în condițiile art. 62, amenda se execută chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere.

(3) Nu se poate dispune suspendarea executării pedepsei sub supraveghere, dacă:

a) pedeapsa aplicată este numai amenda;

b) aplicarea pedepsei a fost inițial amânată, dar ulterior amânarea a fost revocată;

c) infractorul s-a sustras de la urmărire penală ori judecată sau a încercat zădărnicierea aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților.

(4) Este obligatorie prezentarea motivelor pe care s-a întemeiat condamnarea, precum și a celor ce au determinat suspendarea executării pedepsei și atenționarea condamnatului asupra conduitei sale viitoare și a consecințelor la care se expune dacă va mai comite infracțiuni sau nu va respecta măsurile de supraveghere ori nu va executa obligațiile ce îi revin pe durata termenului de supraveghere.

6.3. Cu privire la dezlegarea problemei de drept sesizate, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii reține următoarele:

Problema de drept soluționată diferit de instanțele judecătorești, ce face obiectul dezbaterii, a fost identificată ca vizând "executarea sau suspendarea pedepsei amenzii aplicată alături de pedeapsa închisorii ce a fost suspendată sub supraveghere."

Întrebarea adresată instanței supreme nu distinge între pedeapsa unică a amenzii, pedeapsa amenzii ce însoțește pedeapsa închisorii, pedeapsa rezultantă a amenzii ori rezultanta ce încorporează/adaugă amenda, iar textele de lege evocate în secțiunea distinctă a actului de sesizare, ca făcând obiectul interpretării și aplicării unitare, sunt: art. 62 alin. (1)-(3) din Codul penal referitor la amenda care însoțește pedeapsa închisorii și art. 91 alin. (1)-(4) din același act normativ, referitor la condițiile suspendării executării pedepsei sub supraveghere. Totodată, în motivarea sesizării se face referire și la art. 61 din Codul penal, referitor la stabilirea amenzii.

Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii constată că întrebarea formulată în cadrul sesizării poate fi evaluată ca vizând pedeapsa în general, indiferent că aceasta este unică sau rezultantă, o abordare exhaustivă profitând demersului.

Astfel, se constată că: pedeapsa amenzii poate fi aplicată ca pedeapsă principală unică (exclusivă), situație în care este exclusă de plano suspendarea executării potrivit art. 91 alin. (3) lit.

a) din Codul penal; poate însoți pedeapsa închisorii, în cazul infracțiunilor ce au urmărit un folos patrimonial, potrivit art. 62 alin. (1) din Codul penal, și, poate fi adăugată pedepsei închisorii, în cazul concursului ori al contopirii pedepselor principale, amenda și închisoarea, conform art. 39 din Codul penal.

Totodată, pedeapsa rezultantă poate fi amenda, situație în care este exclusă de plano suspendarea executării, potrivit art. 91 alin. (1) lit. a) și alin. (3) lit. a) din Codul penal.

Așadar, dezlegarea problemei de drept care a creat divergența de practică judiciară, sesizată prin recursul în interesul legii, presupune mai multe paliere de analiză juridică.

Pedeapsa unică a amenzii și pedeapsa amenzii ce însoțește pedeapsa închisorii

Codul penal în vigoare prevede o situație nereglementată de Codul penal de la 1969⁶ în materia infracțiunilor ce au urmărit obținerea unui folos patrimonial, constând într-un tratament sancționator ce cumulează, pentru o unică infracțiune, două pedepse principale distincte, închisoarea și amenda. Această manieră de reglementare nu generează vicii constând în dublarea sancțiunii, sancțiunea rămâne unică, însă devine mai eficientă⁷, pedepsele principale (alături eventual de cele complementare și accesorii), completându-se și îmbinându-se într-un ansamblu coerent. Astfel, dacă închisoarea este pedeapsa ce vizează reformarea atitudinii față de normele penale, amenda completează tratamentul sancționator, având abilitatea de a reforma atitudinea față de prejudiciul produs și nevoia acoperirii sale.

⁶ Pentru aspecte de drept comparat, L. V. Lefterache, în *Drept penal, Parte generală. Curs pentru studenții anului II*, ediția a II-a, Editura Hamangiu, 2018, p. 243.

⁷ Pct. 2.17 în Expunerea de motive a Noului Cod penal.

Art. 62 din Codul penal urmărește stimularea acoperirii prejudiciului în mod benevol, în cursul procedurii și constituie, în esență, o cauză de agravare a tratamentului sancționator, ce urmează a fi valorificată în contextul individualizării judiciare. Această manieră de reglementare și scopul diferit și cumulat al pedepselor principale distincte, închisoarea și amenda, justifică soluția prevăzută în art. 91 alin. (2) din Codul penal, respectiv suspendarea pedepsei închisorii, în condițiile executării pedepsei amenzii.

Pedeapsa rezultantă

În cadrul Expunerii de motive a proiectului Noului Cod penal s-a arătat că executarea pedepsei amenzii, aplicată fie ca pedeapsă principală unică, fie ca pedeapsă principală pe lângă pedeapsa închisorii atunci când prin infracțiunea comisă s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial, iar instanța optează pentru o pedeapsă cumulativă, nu este susceptibilă de suspendare⁸. Excluderea suspendării executării pedepsei amenzii are o reflectare clară în norma penală în ceea ce privește pedeapsa principală unică, pedeapsa rezultantă și în cazul pedepsei amenzii ce însoțește pedeapsa închisorii și o soluție rezultată din interpretarea art. 91 din Codul penal, în ipoteza pedepsei rezultante în care amenda se adaugă pedepsei închisorii.

⁸ Pct. 2.30 în Expunerea de motive a Noului Cod penal.

Pedeapsa rezultantă cumulează juridic pedepsele individuale, astfel încât, dacă amenda se va executa în cazul pedepsei unice, cu atât mai mult regimul executării va rămâne neschimbat în cazul rezultantei ce presupune o pluralitate infrațională, deci o stare de agravare ce exclude situația de favoare, suspendarea executării pedepsei.

Aceeași va fi situația în cazul pedepsei rezultante ce înglobează/adaugă amenda și închisoarea, conform art. 39 din Codul penal. În cazul concursului ori al contopirii pedepselor principale, amenda și închisoarea, amenda se va adăuga pedepsei închisorii, iar în cadrul pedepsei rezultante, amenda penală nu va putea fi suspendată.

Rațiunea ce a condus legiuitorul la această soluție în cazul pedepsei unice a amenzii, a pedepsei amenzii ce însoțește pedeapsa închisorii atunci când prin infracțiunea comisă s-a urmărit obținerea unui folos patrimonial ori a rezultantei amenzii este și mai conturată în cazul rezultantei ce încorporează/adaugă pedeapsa principală a amenzii alături de pedeapsa închisorii. Pierderea autonomiei în cadrul contopirii nu poate modifica modalitatea executării în sensul excluderii interdicției exprese a suspendării, deoarece această manieră de interpretare ar fi echivalentă adăugării la lege, legiferării propriu-zise.

Această soluție a suspendării pedepsei rezultante în integralitate, inclusiv a amenzii, aduce atingere autorității de lucru judecat (în cazul contopirii pedepselor definitive, dacă inițial amenda penală se executa, fie ca pedeapsă principală unică sau ca pedeapsă ce însoțea pedeapsa închisorii, în urma contopirii s-ar ajunge la suspendarea executării acesteia).

Interpretarea gramaticală, sistematică și teleologică a dispozițiilor art. 91 alin. (1) lit. a) din Codul penal care vizează suspendarea pedepsei închisorii (de cel mult 3 ani) în caz de concurs de infracțiuni, deci a pedepsei închisorii rezultante, și ale art. 62 alin. (2) și (3) din același act normativ, ce exclude suspendarea pedepsei amenzii, fie ca pedeapsă principală unică, fie ca pedeapsă ce însoțește pedeapsa închisorii, demonstrează voința legiuitorului în raport cu executarea pedepsei amenzii penale și excluderea instituției suspendării în toate ipotezele aplicării sale, ca pedeapsă principală unică, ca pedeapsă ce însoțește pedeapsa închisorii în cazul infracțiunilor ce au urmărit un folos patrimonial și în cazul pierderii autonomiei în favoarea pedepsei rezultante.

Prin urmare, în considerarea celor expuse, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 91 alin. (1) lit. a) și alin. (3) din Codul penal, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii stabilește că în ipoteza în care pedeapsa amenzii se adaugă pedepsei închisorii, amenda penală se execută, chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 473 și art. 474 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Admite recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov și stabilește că:

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 91 alin. (1) lit. a) și alin. (3) din Codul penal, când pedeapsa amenzii se adaugă pedepsei închisorii, amenda penală se execută, chiar dacă executarea pedepsei închisorii a fost suspendată sub supraveghere.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 474 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Pronunțată, în ședință publică, astăzi, 20 ianuarie 2020.

WWW.JURI.RO